

KLOSTERKYRKAN I KRONOBÄCK

Historik om klosterruinens öde

Redan 1904 publicerade Per Gustav Berggren en uppsats om klostret som vid den tidpunkten var rätt så okänt. Han refererar till prästen Petrus Johannis som år 1636, bara drygt 100 år efter reformationen, skrev att mycket lite var känt om byggnaden och dess historik. Denna skrift gjorde att intresset för den gamla byggnaden väcktes och efterhand kom krav på att något skulle göras för att skydda och bevara den för framtiden.

Efter teckning av Linnehjelm 1794

Sommaren 1925 besökte professor Martin Olsson Kronobäck. Han var riksantikvarie och hade bl.a. stått för restaureringen av Riddarholmskyrkan i Stockholm. Han skrev efter sitt besök en skrivelse till Riksantikvarieämbetet, där han beskrev hur viktigt det var med ett snabbt ingripande för att skydda ruinen från fortsatt förfall.

Stranda härads hembygdsförening ställde en mindre penningssumma till förfogande och sommaren 1927 kunde en första uppröjning av klosterkyrkan påbörjas. På grund av penningbrist vilade arbetet till 1931 då Riksantikvarieämbetet äntligen kunde ge tillskott för fortsatt verksamhet och man började att laga och konservera murarna, huvudsakligen de västra partierna.

Innan man började med röjning och konservering av området var det som en urskog. En frodig växtlighet med ett 20-tal högvuxna askar, körsbärs-träd, enstaka lönn och lind och därtill en nästan ogenomtränglig undervegetation av olika buskar. Allt detta dolde kyrkoruinen som invändigt var fylld till ett par meters höjd av rasmassor från murarna och jord från multnande löv.

Man hade dock önskemål om en grundlig undersökning samt

konservering och 1942 tog hembygdsföreningen initiativ till att få arbetet återupptaget.

Först 1944 lyckades detta då Riksantikvarieämbete hade fått fri arbetskraft i form av baltiska flyktingar och tio man började med jobbet år 1945.

Arbetsstyrkan minskades successivt under det kommande året då allt fler av balterna kom ut på den fria arbetsmarknaden och 1946 stoppades arbetet.

Utgrävningen av själva ruinen var färdig men arbetet med murarnas konservering var bara till hälften klart. Planerade grävningar utanför kyrkan hade inte ens påbörjats!

Våren 1947 anställdes Oskar Holm (bild till vänster) bosatt i Sjömålen, som murare och arbetet med konserveringen kunde återupptas.

Sten som togs bort från ruinen användes till att bygga en stenmur norr och väster om ruinen och på så sätt är byggnadsmaterialet bevarat på platsen och man får en uppfattning om den enorma mängd sten som gått åt till kyrkobygget.

Man menar också att byggnadsmaterial hämtades från ruinen till Mönsterås Kyrka när den byggdes på 1840-talet.

Källor:

"Kronobäck Commandery: A Field Study" Christer Carlsson.
Kalmar Läns Museum "Kronobäck klosterkyrkoruin.
Arkeologisk undersökning Kronobäck 1:1 och 1:7. Mönsterås socken, Småland"

Bilder från Riks-antikvarieämbetet samt privata bilder

Flygfoto över Kronobäck trädgård och ruin 1940 tal

Utgrävningen av Thott-stenen

Oskar Holm med besökare framför Thott stenen